

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Gaziel, 'La Vanguardia' d'abans... i la d'ara

Ja tocava recuperar el clàssic *Historia de La Vanguardia*, de Gaziel. No concebo un periodista o un polític d'aquest país que no l'hagi llegit. De debò, els que no ho hagin fet, que esmenin l'error o que pleuguin. L'última edició era del 1994. L'Altra Editorial repesca ara aquest text cabdal del darrer Gaziel, el més desinhibit, sense pèls a la llengua, amb un pròleg d'Antonio Baños que fa seves algunes idees de l'inclit periodista: la necessitat de fer catalanisme en castellà i la importància preemptòria que Catalunya tingui una banca pròpia i una premsa nacional. Baños va tard. Pujol ja va intentar posar en pràctica aquell doble programa gazelià, amb pocs resultats: la seva banca catalana va acabar com va acabar i en la premsa en castellà no se'n va sortir (*El Correo Catalán, Destino, El Observador...*); tampoc en català. Els seus fracassos amb el paper els va compensar amb la reeixida creació d'una televisió nacional: TV3.

Avui les coses han canviat molt. Tant, que més que fer catalanisme en castellà, ara, ves per on, es fa espanyolisme en català (o en bilingüe), almenys a la premsa. El diari de can Godó n'és un bon exemple. En realitat, *La Vanguardia* ha retornat als seus orígens: com als inicis dels anys 80 del segle XIX, és un negoci deficienciari; com als inicis, quan era la veu dels liberals monàrquics, és un diari de partit (però, ai!, que de cop s'ha quedat sense partit, orfe de la fracassada UDC duranista), i com durant

la major part de la seva existència, està retrobant un ADN anticatalanista que Gaziel tan bé –i tan cruaement– retrata a través de la figura de Ramon Godó: “Jo no recordo haver conegut ningú que odiés tant com ell el catalanisme i els catalanistes. Era un odi irracional i orb. Un odi de la sang: la tragèdia més fonda d'aquell home tràgic...”

Per cert, diu que aquell Godó “amb prou feines sabia llegir” i que era “lleig, desnerit, de parlar embussat i sord com una perola [...] En una paraula: una desferra d'home”. Un home, però, que amb aguda intuïció comercial, a força de paper, esqueles, anuncis, notícies a granel i màquines modernes va convertir el diari en un negoci rodó. En fi, durant els 18 anys que Gaziel va estar al capdavant del rotatiu (1919-1936), va intentar revertir, fent increïbles equilibris en un diàleg esquizofrènic amb l'infeliç comte, aquell arrelat anticatalanisme. Naturalment, amb el franquisme, el rotatiu va tornar a l'ordre anticatalà

més estricte, i literalment va esborrar Gaziel del mapa.

Un jove Gaziel que avui s'iniciés en l'aventura periodística difícilment aniria a parar a *La Vanguardia* o al catalanisme en castellà. Precisament perquè coneixeria el fracàs del Gaziel precedent i el fracàs de tots els intents del catalanisme

ARA

de congraciarse amb el diari barceloní o d'imitar-lo des de la competència. La història ja ha donat massa voltes. I Gaziel era molt amant de les lliçons de la història com a eina d'anàlisi del present. El principal rotatiu català va reconnectar amb el país durant la Transició, a través d'una relació d'amor-odi amb el pujolisme i d'adhesió barcelonista al maragallisme. Els darrers anys, a remolc d'una Catalunya que corria més, finalment de la mà de Pepe Antich va fer una edició en català. Però les essències poden més: l'Antich va caure i el diari de nou es dedica a fer front a un catalanisme que majoritàriament s'ha fet sobiranista i independentista.

Amb la qual cosa hem tornat a la paradoxa que Gaziel va intentar canviar: “Una fortalesa estranya enquistada al cor mateix de la capital de Catalunya com la ciutatella ho havia estat en el seu flanc, després de Felip V”.

BAÑOS RECUPERA L'ASSAIG EN QUÈ GAZIEL MOSTRA L'ADN ANTICATALANISTA DEL DIARI DELS GODÓ

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

Fugint de la interferència, ja ho he dit altres cops, caiem en una tria abusiva de formes que ens diferencien del castellà. Passa molt amb el lèxic. Alguns opten, per exemple, sempre per *caire* en lloc de *caràcter* sense adonar-se que el *caire* d'una reunió o d'una novel·la té un grau d'indefinió i de subjectivitat que no té el més objectiu i classificatori *caràcter*.

Però també passa en sintaxi. Saber que el gerundi català, i no el castellà, pot anar precedit de l'adverbi *tot*, pot abocar a un ús indiscriminat de *tot* davant els gerundis per fer-los “més catalans”, com si fos un guarniment catalanesc. Però aquest *tot* té un sentit específic que reforça el sentit de certs gerundis però és incompatible amb d'altres; i pot, també, canviar el sentit d'una frase.

Recordo la meva àvia (tot) fent mitja

En la frase “Recordo la meva àvia (tot) fent mitja”, per exemple, el subjecte de “fent mitja” només pot ser l'àvia si no hi posem el *tot*. Amb el *tot* ha de ser forçosament la persona que recorda. El *tot* força el gerundi a expressar una acció simultània (que en alguns casos té un matis d'oposició) a la del verb principal, cosa que invalida l'àvia (objecte de record i, per tant, absent) com a subjecte.

Però el *tot* crea frases estranyes fins i tot quan el subjecte és el mateix i l'acció és aparentment simultània.

NO PODEM AFEGIR 'TOT' DAVANT UN GERUNDI COM SI FOS UN GUARNIMENT CATALANESC

“Es va passar la resta de la seva vida (tot) entrant i sortint de la presó” és una frase que només funciona sense el *tot*. Perquè el *tot* fos adequat caldria que el verb principal expressés una acció realitzada mentre entrava i sortia de la presó, com ara saludar el personal. Però aquí el verb principal és massa abstracte, i el gerundi només expressa –i només ho pot fer sense el *tot*– una circumstància que el marca.

En termes més teòrics, podem dir que el *tot* fa del gerundi un adjunt a l'oració, és a dir, un element perifèric. En les dues frases que hem plantejat el *tot* és inapropiat i fa la frase agramatical quan el gerundi respon a la pregunta “Com es realitza l'acció del verb principal?”, perquè aquesta pregunta només la pot respondre un gerundi integrat a l'oració.

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIO

[1] **Els hereus de la terra**
ILDEFONSO FALCONES
Penguin Random House
896 pàgines i 22,90 € 1/2

[2] **Allò que va passar...**
RAMON SOLSONA
Proa
464 pàgines i 20 € 2/2

[3] **Wonder**
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines i 14 € 3/207

[4] **El llibre dels Baltimore**
JOËL DICKER
La Campana
720 pàgines i 21,90 € 4/16

[5] **La noia del tren**
PAULA HAWKINS
La Campana
464 pàgines i 19,50 € 5/67

NO-FICCIO

[1] **La màgia de l'ordre**
MARIE KONDO
Ara Llibres
208 pàgines i 14,90 € 1/46

[2] **No aconseguireu...**
ANTOINE LEIRIS
Edicions 62
128 pàgines i 9,95 € -/1

[3] **Muriel Casals i la...**
QUIM TORRA
Pòrtic
224 pàgines i 16,50 € -/2

[4] **Curs de feminisme...**
NATZA FARRÉ
Ara Llibres
168 pàgines i 17,90 € -/2

[5] **La jugada de la meva...**
ANDRÉS INIESTA
Malpaso
304 pàgines i 18 € -/1

CASTELLÀ

FICCIO

[1] **Los herederos de...**
ILDEFONSO FALCONES
Grijalbo
896 pàgines i 22,90 € 1/2

[2] **Los niños tontos**
ANA MARÍA MATUTE
Austral
144 pàgines i 9,95 € 4/10

[3] **La chica del tren**
PAULA HAWKINS
La Campana
400 pàgines i 19,50 € 2/67

[4] **El libro de los...**
JOËL DICKER
Alfaguara
488 pàgines i 21,90 € 3/16

[5] **Patria**
FERNANDO ARAMBURU
Tusquets
648 pàgines i 22,90 € -/1

NO-FICCIO

[1] **La magia del orden**
MARIE KONDO
Aguilar
304 pàgines i 14,90 € 1/53

[2] **La jugada de mi vida**
ANDRÉS INIESTA
Malpaso
304 pàgines i 18 € 2/22

[3] **Instrumental**
JAMES RHODES
Blackie Books
288 pàgines i 19,90 € 4/44

[4] **El universo en tu mano**
CHRISTOPHE GOLFARD
Blackie Books
456 pàgines i 23 € -/1

[5] **X**
RISTO MEJIDE
Espasa Calpe
400 pàgines i 19,90 € 2/23

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat